

Lausunto

20.08.2025

Asia: VN/14995/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriölle

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden lausunto alkoholijuomaverosta VN/14995/2025

Panimoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin yhdeksällä prosentilla. Korotus kohdistettaisiin alkoholipitoisuudeltaan yli 2,8-tilavuusprosenttisiin juomiin.

Lisäksi ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomaverot sidottaisiin kaikkien juomaryhmien osalta pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin toteutuneisiin muutoksiin. Verohallinto vahvistaisi suoritettavan veron määrän vuosittain siten kuin alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetussa laissa tarkkarajaisesti säädettäisiin.

Suomalainen juomateollisuus on tällä hallituskaudella varsinaisen muutostulvan alla.

Virvoitusjuomaverokertymää on kaavailtu korotettavaksi yli 100 miljoonalla eurolla ja alkoholiverokertymän arvioidaan olevan 38 miljoonaa euroa suurempi, jos muutokset ja indeksointi saatetaan voimaan. Yhteensä alan tuotteista kertyy valtiolle pelkästään valmisteveroina vuodessa lähes 1,3 miljardia euroa.

Samalla ETA-maista Suomeen kohdistuvaa etämyyntiä on tarkoitus helpottaa jopa niin, että kotimaiset toimijat ovat kaavailluissa kotiinkuljetussäännöksissä tiukemmin rajoitettuja kuin rajat ylittävässä kaupassa. Kaikki tämä on teollisuudelle, sen ennustettavuudelle sekä toimintakyvylle haitaksi – suomalaisten valinnanvapauden rajaamista ja elinkustannusten nousua unohtamatta.

Tässä hallituksen esityksessä Panimoliittoa huolettaa erityisesti kolme asiaa. 1) Suomessa on ehdottomasti korkein alkoholivero EU:ssa ja se rajoittaa kotimaisten toimijoiden ja markkinan kilpailukykyä ja toimintaa sekä tietenkin kallistaa suomalaisten arkea. 2) Korkeiden hintojen seurauksena kuluttajien ostoalinnat suuntautuvat maihin, joissa myyntihinnat ja vero ovat alempia – verotulojen menetysten lisäksi tämä vahingoittaa Suomessa olevia ja tänne mahdollisesti syntyviä työpaikkoja. 3) Alkoholin verotuksen ollessa erittäin kireää kulutus on laskusuunnassa, joten kiristämislle ei ole kansanterveydellisiä perusteita. Päinvastoin maltillinen kulutuksen laskua seuraava laskusuunta olisi järkevää.

Suomen alkoholivero on huomattavasti korkeampi kuin EU-maissa keskimäärin

Suomi on EU:n ehdottomasti tiukin alkoholin verottaja. Verotasot ovat hallituksen esityksen sisältämän taulukonkin mukaan perässä tulevia Ruotsia ja Irlantia huomattavasti korkeampia muista EU-maista puhumattakaan. Esityksen indeksiesimerkkien mukaan Ruotsissa ja Tanskassa alkoholivero ei ole sidottu indeksiin siksi, että veron luonne edellyttää sen tasojen tarkastelua lainsäädäntöteitse, ei hallintopäätöksellä.

Euroopan unioni on säätänyt alkoholijuomien minimiverotasosta. Suomessa olutvero on kuitenkin lähes 20-kertainen EU:n päättämään minimiverotasoan nähden, joten alkoholiverotusta voi pitää EU:n yhteismarkkinoiden hengen vastaisena, kuitenkin niin, että kärsijänä on suomalainen tuotanto, teollisuus ja työpaikat.

Euroopan Unionin perustamissopimuksen artikla 93 edellyttää valmisteverojen harmonisointia kuluttajien tasavertaisten oikeuksien ja sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan takaamiseksi. Me olemme kaukana harmonisesta alkoholiverosta.

Korkeiden hintojen vuoksi investoinnit ja työpaikat ovat vaarassa

Hallituksen esityksessä vaikutukset työllisyyteen arvioidaan vähäisiksi. Kotimainen Panimo- ja virvoitusjuomateollisuus työllistää suoraan arviolta 3 800 henkeä, ja arvoketjussa on kiinni yli 25 000 työpaikkaa. Alan tuotto pelkästään valmisteveroina on lähes 1,3 miljardia euroa.

Kaavailtujen valmisteverokorotusten, muun alaa koskevan lainsäädännön (etämyynti ja valmistustaparajoitus) ja arvonlisäveron korotuksen myötä panimo- ja virvoitusjuomateollisuus on huolissaan kotimaisen markkinan ja toimintaedellytysten vakaudesta ja kannustavuudesta.

Esityksen viittaus vientimahdollisuuksien vähäiseen rasiin on merkityksetön, sillä kotimaiset toimijat muodostavat elleivät kokonaan, niin merkittävän osan kotimaisesta markkinasta. Suomalainen kuluttaja ja täällä tapahtuva kaupankäynti ovat alalle elintärkeitä.

Hallitusohjelman tärkeä tavoite on turvata vakaa toimintaympäristö yrittäjille ja investoinneille ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä ja verotuksella. Myös elintarviketeollisuuden kasvulle ja viennille on asetettu kovat tavoitteet. Alkoholijuomien verotuksen korottaminen kuitenkin heikentäisi sekä toimintaympäristön ennakoitavuutta että alan kykyä kasvattaa kannattavuutta ja vientiä. Niinpä Panimoliitto pitää esitystä hallitusohjelman tavoitteiden vastaisena.

Alkoholiveron kiristäminen kasvattaa alkoholin matkustajatuontia, veromenetykset mittavat jo nyt

Alkoholin matkustajatuonnista ja etämyynnistä aiheutuu Suomen valtiolle jo nyt huomattavat veromenetykset. Kotimaisten tuotteiden hintatason merkitystä ei voi väheksyä. Koronapandemia opetti kuluttajat tilaamaan myös raskaat juomatoimitukset suoraan kotiovelle, ja loppukäyttäjälle on yhdentekevää, onko juomapaketti lähtöisin Virossa vai Vantaalta. Hinta ratkaisee ja verotuotto jää valtiolta saamatta: vuonna 2024 alkoholin matkustajatuonti aiheutti Suomen valtiolle 271,2 miljoonan euron verotulojen menetykset verrattuna siihen, että alkoholi olisi ostettu Suomesta.

Veromenetykset verkko-ostoista ulkomailta olivat vastaavasti 45 miljoonaa euroa, joten yhteensä valtion veromenetykset alkoholin matkustajatuonnista ja verkko-ostoista olivat 316,2 miljoonaa euroa.

Erot naapurimaiden verotasoissa näkyvät laajamittaisena alkoholijuomien maahantuontina erityisesti Baltiasta, Ruotsista ja Saksasta. Alkoholiveron kiristäminen lisää matkustajien kiinnostusta naapurimaihin ja alkoholin matkustajatuonnista Suomen valtiolle aiheutuvat veromenetykset kasvavat entisestään. Kotimaiset veronkorotukset kiihdyttävät menetysten tahtia.

Alkoholituotteiden oston volyymin kasvaminen Suomen ulkopuolelta vaarantaisi tuhannet työpaikat ja mahdolliset tulevat investoinnit. Kotimaisella teollisuudella ja sen elinvoimalla on turvallisten juomien ja puhtaiden elintarvikkeiden osalta suuri merkitys myös huoltovarmuudelle. Muuttuvissa tilanteissa ei koko Suomea kattavaa varastointia ja jakelua saada aikaan, jos sen annetaan itse aiheutetulla kustannustaakalla heikentyä.

Terveysperusteet ovat katoava argumentti

Suomalainen juomatapa muuttuu hitaasti mutta varmasti. Alkoholin kokonaiskulutus on ollut tasaisessa laskussa vuodesta 2007 ja kehitys jatkuu.

Terveyteen perustuva verottaminen seuraa kulutuksen kehitystä ja antaa tasojen myös reaalisesti alentua, jos kulutuksessa on nähtävissä toivottua kehitystä. Tuo kehitys on tapahtunut tasaisesti lähes kahdenkymmenen vuoden ajan. Maltillinen, kulutuksen laskua seuraava veron laskusuunta olisi järkevää ja johdonmukaista. Veroa voi aina korottaa, jos kulutus taas lähtisikin nousuun. Koska alkoholivero edellyttää myös tarkkailua ja sen kansanterveysargumentin vuoksi myös poliittista päätöksentekoa, ei indeksin korotusta voi jättää Verohallinnon päätettäväksi. Siksi veroa ei pidä indeksoida.

Taloudellinen argumentti verotuottojen keräämiseksi on toki valtiontalouden tasapainon kannalta olennainen, mutta virvoitusjuomiin ja alkoholijuomiin kaavailut veronkorotustarpeet pitäisi tarkastella suhteessa kaavailtuun ruuan arvonlisäveron alentamiseen. Pienemmällä alentamisella suomalaisten kustannustaso pysyisi ennallaan ja korotukset eivät vahingollisesti kohdistuisi yhteen toimialaan.

Pipinen Lasse
Panimo-ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry